

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

NÁZEV: Vybrané kognitivní a jazykové dovednosti u bilingvních jedinců

AUTORKA: Linda Kontšeková

Předkládaná bakalářská práce se zabývá bilingvismem, což je téma stále více diskutované a v současné globalizované společnosti velmi aktuální. I když by se dalo říci, že jde o téma hojně zpracovávané, v našem prostředí nebylo zatím tolik reflektované, ale setkáváme se s ním stále častěji.

Práce je standardně členěna na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část obsahuje definici bilingvismu na základě různých přístupů a teorií. Už zde vidíme, jak je přístup k dané problematice nejednotný, jak velké mohou být rozdíly v chápání bilingvismu. V další části je pak stručně reflektován jazykový vývoj bilingvních dětí, kde se autorka snaží vypíchnout specifika tohoto vývoje, dále také zdůrazňuje jedinečnost a specifičnost vývoje řeči u bilingvních dětí. Zajímavá je také podkapitola věnující se učení se dalším cizím jazykům u daných dětí, nicméně je spíše načrtnuta, ráda bych se tedy studentky **zeptala, zda je uvedený fenomén (rychlejší osvojování si nového cizího jazyka díky širšímu rejstříku fonémů) podpořen v současných výzkumných studiích**. V další části práce jsou charakterizovány kognitivní oblasti, na jejichž testování se autorka zaměřuje v praktické části. Podepírá svůj výběr oblastí zahraničními výzkumy a popisuje, jaké výsledky dané výzkumy přinesly. Z teoretické části je patrný zájem o problematiku, schopnost přiměřeně pracovat s odbornými zdroji, i když v některých částech bych ocenila více reflektující pohled či rozpracování tématu (viz výše, např. podkapitola Cizí jazyky). Vzhledem k tomu, že je práce psaná ve slovenském jazyce, nemohu se vyjádřit k jazykové stránce.

Praktická část je pojatá jako kvalitativní studie ověřování vybraných kognitivních schopností u 4 bilingvních respondentů v rozmezí 23-26 let. V rámci ní hledá studentka odpovědi na otázky, zda respondenti zařazení do studie budou vykazovat nadprůměrné výsledky v jednotlivých testech ve srovnání s normou (tedy, zda je možné podpořit teorii o pozitivním dopadu bilingvismu na kognitivní funkce), dále také jaké budou rozdíly v dílčích výkonech respondentů. Jak již bylo řečeno, šetření se zúčastnili 4 bilingvní jedinci, z nichž u dvou je uveden jako primární jazyk český a u dvou slovenský. Zde by bylo dobré se zamyslet nad definováním primárního jazyka pro potřeby práce. Z kontextu vyplývá, že jde o ten z jazyků, který tak určili sledovaní jedinci a který považují v

současnosti za používanější. V kapitole Interpretace dotazníků pak autorka spíše prezentuje z dotazníku vzešlá data. Právě v interpretaci bych očekávala diskuzi o primárním jazyce vztaženou k teoriím, které jsou uvedeny v teoretické části. Objevuje se tu i zajímavá informace, kdy respondentka Le Thi Viet Chinh uvádí, že její první slovo bylo české, i když žila ve vietnamské rodině, kde se mluvilo výhradně vietnamsky (rodiče prý ani dobře česky neumí) a češtinu si začala osvojovat až v mateřské škole. Bohužel ale není nikde daný fakt vysvětlen, což by kvalitativní studii náleželo a mohlo to vést právě zase k diskuzi o primárním jazyce u bilingvních jedinců atd. Pro zjišťování úrovně schopností v rámci jednotlivých kognitivních oblastí využívá studentka standardizované testy, což jí umožňuje porovnávat dosažené výsledky s normou. Svá zjištění přehledně prezentuje pomocí grafů, kde můžeme sledovat jak srovnání s normou, tak rozdíly mezi jednotlivými respondenty. Opět bych se zde bránila slovu interpretace v názvu podkapitoly, jelikož s ní se setkáváme až v diskuzi a může to být lehce zavádějící. Jak je patrné z výsledků kromě opakování čísel se nepotvrdilo, že by bilingvní respondenti dosahovali nadprůměrných výsledků ve sledovaných oblastech. Zajímavá je tak především analýza rozdílů ve výkonech testovaných jedinců a reflexe možných příčin této různorodosti. Je to nelehký úkol, se kterým se studentka snaží popasovat pomocí srovnání s odbornou literaturou a reflexe možného vlivu skutečností získaných z dotazníků. Částečně se jí to daří a částečně otevírá celou řadu dalších otázek, jako například **zda mohl výkon v subtestu Symboly ovlivnit fakt**, že dva z jazyků u respondentů pracují se symboly v psané formě. A také, zda bylo vhodné zařadit test jazykového citu v češtině zaměřený na českou gramatiku, když jeden respondent vůbec nevládl českým jazykem a u druhého nebyl ani primárním ani sekundárním jazykem. Celkově hodnotím empirickou část jako zajímavou sondu mapující kognitivní schopnosti bilingvních jedinců, která by zasloužila další analýzy některých zjištěných fenoménů.

Práce splňuje nároky na bakalářskou práci po formální i obsahové stránce, výše uvedené výtky je možné chápat spíše jako náměty k další, proto práci doporučuji k obhajobě. Byla bych ráda, kdyby se v jejím průběhu mohla autorka vyjádřit ke zvýrazněným částem.

Dne 23. 5. 2017

PhDr. Hana Sotáková